

KLIS

LIT.: M. Perojević, Petar Kružić, Zagreb 1931. — Lj. Karaman, Oko drevne kliške tvrđave, Split 1933. — C. Fisković, Doprinos upoznavanju Kliške tvrđave, Kalendar Napredak, Sarajevo 1940. — I. Zdravković, Džamija i česma na Klisu, Naše starine, 1957. — F. Oreb, Tvrđava Klis, Arhitektura, 1971, 109–110. — A. Sapunar, Kliška tvrđava danas, Kulturna baština, 1975, 3–4. — Horvat–Matejčić–Priatelj, Barok. — Starohrvatski Solin, Split 1992. D. Kt.

KLISKA, Stanko, arhitekt (Snagovo kraj Zvornika, BiH, 15. IX. 1896 – Beograd, 3. X. 1969). Studirao u Beču i Zagrebu, diplomirao 1923. na zagrebačkom Tehničkom fakultetu. Radio u ateljeu V. Kovačića, u Banovinskoj građevinskoj direkciji u Zagrebu 1923–28, vodio samostalni atelje 1929–41. Od 1941. radi pri Ministarstvu za narodno zdravlje u Beogradu, a 1950–66. profesor je beogradskoga Arhitektonskoga fakulteta.

S. KLISKA, zgrada na uglu Preobraženske ul. i Ilice u Zagrebu

Kliskin zagrebački opus primjer je međuratne hrvatske moderne arhitekture internacionalnoga stila, temeljene na modernističkoj ideji V. Kovačića. Izveo zgradu gimnazije u Sisku (1929); trgovačko-stambenu zgradu na uglu Preobraženske ul. 2 i Ilice 9 (1929–30, s J. Denzlerom i M. Kauzlarićem), stambenu zgradu Matolnik u Stančićevoj ul. 7 (1930), stambenu zgradu na uglu Ul. Ljudevita Posavskoga i Široline ul. (1930) u Zagrebu; zgrade Banovinske bolnice u Požezi (1930), na Sušaku (1931, s E. Steinmannom), u Sisku (1931) i Glini (1931); vilu Žepić u Gregorijančevoj ul. 46 (1932–33), Kliničku bolnicu na Rebru (1933–41, s F. Gabrićem, I. Juranovićem i A. Ulrichom), Dom Crvenoga križa na uglu Derenčinove i Ul. Crvenoga križa 38 (1935), zgradu Banovinske štedionice u Gajevoj 2a (1935–36), te trgovačko-stambenu zgradu na Preradovićevu trgu 5 (1939–40, s A. Ulrichom), sve u Zagrebu. Sudjelovao na natječajima za upravnu zgradu Gradskih poduzeća (1932, II. nagrada) i Ekonomsko-komercijalnu školu (1934, I. nagrada) u Zagrebu, Hrvatski dom na Sušaku (1934, III. nagrada, s A. Ulrichom), Željezničarsku bolnicu na Jordanovcu u Zagrebu (1939, I. nagrada, s A. Ulrichom) i Trgovačku akademiju u Splitu (1939, III. nagrada, s A. Ulrichom). Izlagao na arhitektonskim izložbama u Zagrebu 1932. i Parizu 1933. — Poslije II. svj. rata specijalizirao se za arhitekturu zdravstvenih zgrada, izveo kirurški odjel bolnice u Skoplju (1948), Ginekološku kliniku u Beogradu (1949–56), Sanatorij Predsjedništva vlade u Beogradu (1947–49, adaptiran u Bolnicu za dječju paralizu 1955), Opću bolnicu u Zenici (1952–53), Lječilište za TBC kostiju u Kalištu na Ohridskome jezeru (1953) i Opću bolnicu u Tuzli (1955–56). Projektirao opću bolnicu u Bitolju (s Radivojem Gibarcem) i Centar za majku i dijete u Subotici (1960, s Ivom Antićem).

LIT.: V. Potočnjak, Arhitektura u Hrvatskoj 1888–1938, Građevinski vjesnik, 1939, 4–5. — Arhitektonske realizacije naše savremene izgradnje zdravstvenih ustanova, Arhitektura urbanizam, 1961, 8–9. — U. Martinović, Prof. arh. Stanko Kliska, ibid., 1969, 59. — A. Šegvić, Stanko Kliska, ČIP, 1970, 1. — Z. Uzelac, Hommage à Stanko Kliska, ŽU, 1988, 43–44. — T. Premerl, Hrvatska moderna arhitektura između dva rata, Zagreb 1989. A. Las.

KLOBUČAR, Olga, povjesničarka umjetnosti (Zagreb, 29. VI. 1914). Diplomirala u Zagrebu 1946. Kustos, potom muzejska savjetnica Muzeja za umjetnost i obrt 1943–79. Proučava keramiku i porculan, a napose se bavi nalazima kasnosrednjovj. keramike, proizvodnjom domaćih tvornica kamenine u XIX. i poč. XX. st. te razvitkom suvremene keramike. Dopisni član Internacionalne akademije keramike u Ženevi (od 1955).

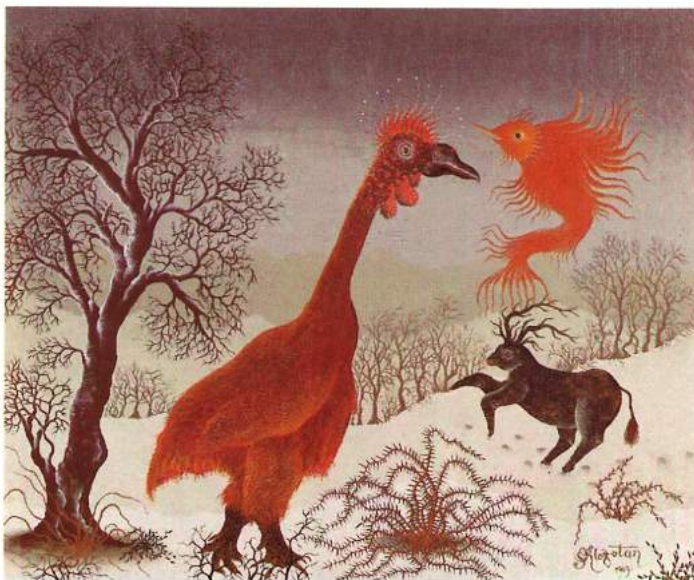
BIBL.: O našoj keramici, Umetnost (Beograd), 1950, 3; Kako postavljati muzeje primijenjenih umjetnosti, Muzeji (Beograd), 1954, 9; Moderne kroatičke Keramik (katalog, Beč), Zagreb 1956; Tvornica kamenine u Zagrebu, Iz starog i novog Zagreba, I, Zagreb 1957; Pečnjaci starih gradova Susjedgrada i Samobora, Tkalčevićev zbornik, II, 1958 (s T. Stahuljakom); Zagrebačka tvornica keramičkog posuda i peći Josipa Kalline, Iz starog i novog Zagreba, II, Zagreb 1960; Keramičko stvaranje Luja Bezeređija, Naša dostignuća, 1960, 3; Lujo Bezeređi (katalog), Zagreb 1970; Milana Hrčić Balić (katalog), Zagreb 1972; Blanka Dužanec (katalog), Zagreb 1976; Krapinska kamenina (katalog), Zagreb 1978. M. Ton.

KLOBUČARIĆ, Ivan, kartograf (Dubašnica na Krku, oko 1550 – Fürstenfeld, Austrija, oko 1605). Od 1570. živi u samostanu na Rijeci, a poslije u Fürstenfeldu u Štajerskoj. Skupio je opsežnu topografsku građu za kartu Štajerske, Slovenije, Istre i Dalmacije, koja se sastoji od nekoliko stotina skica i crteža sačuvanih u Zemaljskome arhivu u Grazu.

LIT.: M. Marković, Razvitak kartografskih upoznavanja današnjih jugoslavenskih zemalja, I, Zagreb 1975. — A. Pandžić, Pet stoljeća zemljopisnih karata Hrvatske (katalog), Zagreb 1988. R.

KLOKOČ, utvrđeni grad u ruševinama kraj rijeke Gline, SI od Slunja; pravokutna je tlocrta s jakom cilindričnom obrambenom kulom na jednom uglu. U grad, okružen palisadama i jarkom, ulazilo se preko mosta, pa ljestvama do prvoga kata. Od 1224. središte plemena klokočkoga; od 1387. posjeduju ga Frankopani, potom grofovi Celjski, Jan Vitovec, 1530. Ivan Karlović, a 1557. pripao je krajiškoj upravi. Napušten, grad je obnovljen oko 1681. Poslije je služio kao stan za časnike do sred. XIX. st. A. Ht.

KLOPOTAN, Franjo, naivni slikar (Presečno, 16. IX. 1938). Fotograf u Varaždinu, od 1960. bolničar u Zagrebu. God. 1966–69. zaposlen u Hamburgu. Slika od 1961, najprije u stilu hlebinske škole, nakon toga se priklanja fantastici. Njegovi likovi, životinje i raslinje poneseni su imaginacijom u kojoj se bajka prožima sa zbiljom, a slikar se predaje bujnosti maštovita prikazivanja. Samostalno izlagao u Zagrebu (1963, 1965, 1973, 1982, 1983, 1988, 1989, 1993), Dubrovniku (1964), Varaždinu (1971, 1986), Varaždinskim Toplicama (1975), Hamburgu (1965, 1975, 1977),

F. KLOPOTAN, *Zimski san*

Kölnu (1966), Düsseldorfu (1971, 1972, 1974, 1978), Mülheimu (1974), Milanu (1974, 1980), Berlinu (1975), Beču (1976, 1977, 1980), Rimu (1979), Münchenu (1987, 1990), Bonnu (1983). God. 1972. predstavljao SR Njemačku na III. trijenalu insitne umjetnosti u Bratislavi.

LIT.: V. Maleković, *I naïfs croati*, Novara 1975. — J. Depolo, *Franjo Klopota* (katalog), Zagreb 1993. VI. MČ.

KLOŠTAR, selo iznad duboke morske uvala na Z obali Istre. Oko uvala su vidljivi ostaci prapov. utvrda na brežuljku Sv. Martin i lok. Gradina. — Pokraj sela se nalazi napušteni i dijelom srušeni bivši benediktinski samostan Sv. Mihovila. Prema legendi, samostan je osnovao Sv. Romuald, osnivač reda kamaldula, koji je boravio u Istri poč. XI. st. Samostanskom kompleksu pripada mala crkva Sv. Mihovila iz VI. st., jednobrodna građevina s trostranom apsidom (bačvasti svod s pojasnicama na leznama nastao je prilikom neke kasnije pregradnje). U njoj se razabiru ostaci fresaka s prikazom muškaraca i s natpisom. Okolo crkve bilo je starohrv. groblje koje se prema nalazima datira u IX—XI. st. Uz tu crkvu prigradena je 1041. ranoromanička crkva Sv. Marije s polukružnom apsidom u kojoj su djelomično sačuvane zidne slike (prizori mučenja Sv. Stjepana i likovi opata) u stilu benediktinskoga slikarstva otonske umjetnosti iz XI. st. U samostanskome klastru (sačuvano jedno krilo s trijemom) nalazi se grlo cisterne romaničkih obilježja.

LIT.: A. Deanović, *Ranoromaničke freske u opatiji sv. Mihovila nad Limskom dragom*, Bulletin JAZU, 1956, 9—10. — A. Šonje, *Starohrvatska nekropola i drugi nalazi na području benediktinskog samostana sv. Mihovila na Limu*, Ljetopis JAZU, 1957, 62. — B. Fučić, *Istarske freske*, Zagreb 1963. — J. Mladin, *Halštatska nekropola na gradini iznad Linskog kanala*, Jadranski zbornik, 1969. — K. Mihovilović, *Nekropola Gradine iznad Linskog kanala*, *Histria archaeologica*, 1972, 2. — A. Šonje, *Crkvena arhitektura zapadne Istre*, Zagreb—Pazin 1982. Ma. Š.

KLOŠTAR IVANIĆ, naselje na brežuljku iznad Ivanić Grada. Iz brončanog doba nađena je ostava koja pripada kulturi žarnih polja, a datira se u XI. st. Sadrži 277 brončanih predmeta: rijedak par knemida, narukvice, privjeske, ukrasne ploče, šuplje sjekire, dlijeto, srp i unikatni primjerak ingota (kalupa) egejskog tipa. — Dvor zagrebačkoga biskupa na izbrežini spominje se od XIII. st., a na položaju Polaćišće od XIV. st. kaštel s kapelom Ivana Krstitelja, koja je naselju dala ime Ivanić. Uz dvor je zagrebački biskup Luka Baratin dao graditi za franjevece samostan i kasnogotičku crkvu s renesansnim pročeljem, na kojemu je biskupski grb s god. 1508 (stradala 1944, sada ruševina). Samostan s unutrašnjim dvorištem (i bunarom) i crkva etapno su pregrađivani i prigradivani 1678—1784. U crkvi su se nalazila četiri oltara, rad zagrebačkoga kipara Josipa Weinachta (1744—45); propovjedaonica kasnorenesansnog poligonalnog tipa; orgulje, djelo fra A. Schaumanna, V. Zolnera i C. Jägera; niz slika L. Ehrlea (1726), I. Gassera, J. Beyera (oko 1848). Biskup Stjepan II. naselio je u K. I. 1246. benediktinke, koje su tu ostale do kraja XV. st. Njima je pripadala župna jednobrodna crkva Sv. Marije s izduljenim svetištem i zvonikom smještenim uz lađu. Barokizacijom (1759) dobiva uz svetište sakristiju s oratorijem i spremnicu, a uz lađu dvije bočne kapele koje joj daju oblik križa, te pjevalište na četiri stupa. U crkvi se nalaze bogato ukrašeni glavni oltar, dar F. Thauzyja (1762), sedam bočnih oltara s mnogo kipova i slika-

ma J. Beyera, »Božji grob« u obliku baroknih kulisa, kamena Pietà iz XVII. st., tron s Marijom iz XVIII. st., propovjedaonica s kvalitetnim slikama evanđelista, orgulje P. Pumpa (1834), barokni kaleži, monstranca, pacifikal i kadionica kasnogotičkih oblika (1656).

LIT.: Ivanić-grad, prošlost i baština, Ivanić-Grad 1978. — P. Cvekan, *Franjevci u Ivaniću*, Kloštar-Ivanić 1979. — Z. Horvat, *Franjevačka crkva sv. Ivana Krstitelja u Kloštru Ivaniću u svjetlu srednjovjekovnog načina projektiranja*, *Peristil*, 1991, 34. — J. Meder, *Orgulje u Hrvatskoj*, Zagreb 1992. A. Ht.

KLOŠTAR PODRAVSKI, selo u Podravini. Osim nalaza iz brončanog i latenskog doba, otuda potječu brojni nalazi bjelobrdske kulture iz nekropole s grobovima na redove (prstenje, ogrlica, srebrne i brončane sljepoočnice, srebrne i brončane naušnice s grozdolikim privjeskom i dr.). — Od 1295. tu se spominje franjevački samostan. U jednobrodnoj gotičkoj, barokiziranoj župnoj crkvi Sv. Benedikta, s dograđenim bočnim kapelama i zvonikom (1787), očuvana je propovjedaonica (oko 1800) i slika Sv. Ane, signirana: Aug. Kraus 1884, Graz. Kod raskrižja u selu rustična barokna skulptura *Bijeg u Egipat*. A. Ht.

KLOVIĆ, Julije (Juraj Julije Klovic Hrvat, latinizirano Georgius Julius Croata), minijaturist (Grizane u Vinodolu, 1498 — Rim, 5. I. 1578). Nema podataka o njegovoj mladosti i prvom školovanju. Smatra se da je 1516. došao u Veneciju u službu kardinala Domenica, a potom i Marina Grimanija. U Rimu upoznaje Giulia Romana, koji postaje njegovim učiteljem. Oko 1523. odlazi u Mađarsku gdje radi za kralja Ljudevita II, a 1526. vraća se u Rim i stupa u službu kardinala Lorenza Compeggia te ponovno dolazi u dodir sa G. Romanom. Za pljačke Rima 1527. uhićen, a potom oslobođen; odlazi u Mantovu gdje postaje svećenik, mijenja ime Juraj u Julije u čast svojega učitelja i živi u samostanu Candiana kraj Padove gdje prijateljuje s veronskim minijaturistom Girolamom dei Libri. Papinom dozvolom napušta redovnički stalež i stupa ponovno u službu kardinala M. Grimanija u Perugi (1534—38), a 1540. prelazi u službu kardinala Alessandra Farnesea u Rimu. Sa svojim mecenom kraće vrijeme boravi u Firenzi (1551), Parmi (1556) i Piacenzi (1557—58), a 1561. se vraća u Rim i živi kod kardinala Farnesea u Palazzo della Cancelleria, gdje dolazi u dodir s vodećim umj. ličnostima (Michelangelo, G. Vasari, P. Brueghel, V. Colonna). Mladog El Greca preporuča kardinalu A. Farneseu. El Greco je izradio dva portreta J. Klovica: portret iz Napulja (Pinacoteca nazionale di Capodimonte) i portret na donjemu dijelu slike *Izgon trgovaca iz hrama* (Minneapolis, SAD, Institute of Arts) uz likove Michelangela, Rafaela i Tiziana. U oporuci i popisu ostavštine spominju se njegovi crteži prema Michelangelu i Rafaelu, brojne minijature te neki Brueghelovi radovi. Pokopan je u rimskoj crkvi San Pietro in Vincoli.

J. KLOVIĆ, glava starca, inicijal iz kodeksa *Beatissimae Mariae Virginis Officium*. London, British Museum

